

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка

Віталій ГУТНИК

**МІЖНАРОДНИЙ
КРИМІНАЛЬНИЙ СУД**

Навчальний посібник

Львів
ЛНУ ім. Івана Франка
2023

УДК 341.49(075.8)

Г 97

Р е ц е н з е н т и :

д-р юрид. наук, проф.,
член-кор. НАПрН України *В. М. Буроменський*
(Інститут міжнародних відносин Київського національного
університету імені Тараса Шевченка);
д-р юрид. наук, проф. *С. С. Андрейченко*
(Міжнародний гуманітарний університет);
д-р юрид. наук, проф. *Т. А. Сироїд*
(Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна)

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Львівського національного університету імені Івана Франка
(Протокол № 44/3 від 1 березня 2023 р.)*

Г 97

Гутник В.

Міжнародний кримінальний суд : навчальний посіб-
ник / В. Гутник. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2023. –
194 с.

ISBN 978-617-10-0770-3.

Викладено теоретичні основи діяльності Міжнародного кримінального суду, розглянуто правовий статус, юрисдикцію, головні органи та особливості співробітництва Міжнародного кримінального суду з державами та міжнародними організаціями. Визначено особливості провадження справ у Міжнародному кримінальному суді, враховуючи стадійність кримінального провадження.

Акцентовано на питаннях співробітництва України з Міжнародним кримінальним судом та розслідуванні Міжнародним кримінальним судом міжнародних злочинів, учинених в Україні з 2013 року. Оцінено перспективи розгляду справ у Міжнародному кримінальному суді.

Для студентів, викладачів, науковців, співробітників правоохоронних органів та всіх, хто цікавиться проблематикою Міжнародного кримінального суду.

УДК 341.49(075.8)

ISBN 978-617-10-0770-3

© Віталій Гутник, 2023

© ЛНУ ім. Івана Франка, 2023

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	7
-----------------	---

Розділ 1. Генезис міжнародного кримінального правосуддя	9
1.1. Перші спроби створення міжнародних кримінальних трибуналів	9
1.2. Нюрнберзький та Токійський воєнні трибунали.....	13
1.3. Міжнародні кримінальні трибунали щодо колишньої Югославії та Руанди ..	18
1.4. Міжнародний кримінальний суд.....	27
Питання для самоперевірки та контролю знань	29

Розділ 2. Внутрішньоорганізаційний механізм Міжнародного кримінального суду.....	30
2.1. Поняття органів МКС. Асамблея держав-учасниць	30
2.2. Президія Міжнародного кримінального суду: її склад та функції	33
2.3. Судові відділення Міжнародного кримінального суду. Судді МКС	35
2.4. Секретаріат МКС.....	38
2.5. Офіс (Канцелярія) Прокурора. Правовий статус Прокурора МКС	40
2.6. Адвокатські об'єднання МКС	42
Питання для самоперевірки та контролю знань	45

Розділ 3. Юрисдикція МКС	46
3.1. Поняття юрисдикції Міжнародного кримінального суду	46
3.2. Предметна юрисдикція Міжнародного кримінального суду	50
3.3. Просторова юрисдикція Міжнародного кримінального суду	53
3.4. Часова юрисдикція Міжнародного кримінального суду	55
3.5. Персональна юрисдикція Міжнародного кримінального суду	59
Питання для самоперевірки та контролю знань	61
Розділ 4. Провадження на досудових (pre-trial) стадіях у МКС	62
4.1. Ініціювання розслідування.....	62
4.2. Розслідування.....	67
4.3. Попереднє судове провадження	72
Питання для самоперевірки та контролю знань	75
Розділ 5. Провадження на стадіях розгляду справи по суті, апеляційного та ревізійного розгляду	76
5.1. Провадження на стадії судового розгляду справи по суті.....	76
5.2. Провадження на стадії апеляційного розгляду	88
5.3. Провадження на стадії ревізійного розгляду	95

5.4. Компенсація за судову помилку	97
Питання для самоперевірки та контролю знань	101
Розділ 6. Виконання покарань	102
6.1. Загальні засади призначення покарань у МКС	102
6.2. Виконання покарання у вигляді позбавлення волі	106
6.3. Виконання покарання у вигляді штрафів і конфіскації майна	110
Питання для самоперевірки та контролю знань	112
Розділ 7. Співпраця МКС з державами та міжнародними організаціями	113
7.1. Роль ефективного співробітництва в досягненні цілей міжнародного кримінального правосуддя	113
7.2. Співпраця МКС з державами	117
7.3. Співробітництво МКС та ООН	124
7.4. Міжнародний кримінальний суд та Інтерпол	126
Питання для самоперевірки та контролю знань	128
Розділ 8. Процесуальні права осіб, щодо яких здійснюється кримінальне переслідування у МКС	129
8.1. Поняття процесуальних прав осіб, щодо яких здійснюється кримінальне переслідування у МКС	129

8.2. Процесуальні права осіб, щодо яких здійснюється кримінальне переслідування на досудових стадіях ..	135
8.3. Процесуальні права осіб, щодо яких здійснюється кримінальне переслідування на стадії судового розгляду справи по суті.....	148
8.4. Процесуальні права осіб, щодо яких здійснюється кримінальне переслідування на післясудових (<i>post trial</i>) стадіях.....	158
Питання для самоперевірки та контролю знань	163

Розділ 9. Україна та Міжнародний кримінальний суд.....

9.1. Участь України в розробці та прийнятті Римського статуту МКС ..	164
9.2. Проблеми, пов'язані з Ратифікацією Римського статуту МКС.....	168
9.3. Визнання Україною юрисдикції Міжнародного кримінального суду в порядку ст. 12 (3) Римського статуту МКС.....	171
9.4. Перспективи розгляду справи щодо міжнародних злочинів, вчинених в Україні в 2013–2023 рр.....	174
Питання для самоперевірки та контролю знань	178

БІБЛІОГРАФІЯ

ПРЕДМЕТНИЙ ПОКАЖЧИК

ПЕРЕДМОВА

Міжнародний кримінальний суд є єдиним постійно діючим міжнародним судовим органом, який уповноважений здійснювати кримінальне судочинство щодо осіб, які вчинили найбільш серйозні міжнародні злочини. Він діє на основі багатостороннього договору – Римського статуту Міжнародного кримінального суду, в розробку якого значний внесок зробили українські делегації під час робочих зустрічей та конференцій щодо його створення. Юрисдикцію Міжнародного кримінального суду визнало понад 120 держав.

Міжнародний кримінальний суд виконує важливу місію. За задумом його творців, він має стати органом, де твориться правосуддя щодо осіб, які зухвало порушують міжнародний правопорядок, вчиняючи найтяжчі злочини, що викликають стурбованість світової спільноти. Притягнення до кримінальної відповідальності здійснюється щодо будь-яких осіб, незважаючи на можливі імунітети та статус у суспільстві.

Вивчення навчальної дисципліни “Міжнародний кримінальний суд” дозволить студентам ознайомитися з основами створення та діяльності МКС: визначити його поняття, дослідити норми права, якими він керується при ухваленні рішень, визначити головні органи та особливості їх функцій у МКС, особливості провадження справ у Міжнародному кримінальному суді, враховуючи стадійність кримінального провадження, види покарань, які можуть бути застосовані до засуджених осіб, правові основи співпраці між МКС та державами і міжнародними організаціями тощо. Акцентовано на питаннях співробітництва України з Міжнародним кримінальним судом та розслідуванні Міжнародним кримінальним судом між-

народних злочинів, учинених в Україні з 2013 до 2023 р. Оцінено перспективи розгляду справ у Міжнародному кримінальному суді в межах “Ситуації в Україні”.

Пропонований початковий посібник є першим в Україні комплексним дослідженням Міжнародного кримінального суду. Автор сподівається, що це видання стане корисним і для студентів, які вивчають навчальну дисципліну “Міжнародний кримінальний суд”, і для співробітників правоохоронних органів та всіх, хто цікавиться проблематикою Міжнародного кримінального суду.

Навчальне видання

ГУТНИК Віталій Володимирович

МІЖНАРОДНИЙ КРИМІНАЛЬНИЙ СУД

Навчальний посібник

Редактор *Ю. Р. Глиняна*
Комп'ютерне верстання *Н. М. Лобач*
Обкладинка *В. О. Рогана*

Формат 60×84/16.
Умовн. друк. арк. 11,3. Тираж 100 прим. Зам.

Видавець та виготовлювач:
Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, м. Львів, 79000

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції.
Серія ДК № 3059 від 13.12.2007 р.